

Strategie léčby bolesti

MUDr. Marek Hakl, PhD.

Centrum pro léčbu bolesti

ARK

FN u sv. Anny v Brně

**Bolest je nepříjemný senzorický a
emociální zážitek spojený se
skutečným nebo potenciálním
poškozením tkáně, nebo který je v
termínech takového poškození
popisován.**

Merskey 1967, WHO, IASP

**„Bolest je to, co člověk cítí, když
říká, že ho to bolí“**

Margo Mc. Caffery

Dělení bolesti

• **Bolest
akutní**

• **Bolest
chronická**

Akutní bolest

- Trváním nepřekračuje dobu 3 měsíců
- Nastupuje okamžitě po podnětu
- Silná stimulace sympatiku
- Většinou pálivá, ostrá, řezavá
- Řadí se sem i chronicky se opakující záchvaty akutní bolesti (kolikovitě bolesti)
- Emočně spojená s úskostí

Chronická bolest

- Trvající déle než 3 měsíce
- Stimulace parasymptiku
- Emočně spojená s depresí
- Nemusí vznikat bezprostředně po podnětu,
často vzniká přechodem z akutní bolesti
- Mnohem výraznější roli hrají emoce.

Druhy bolesti

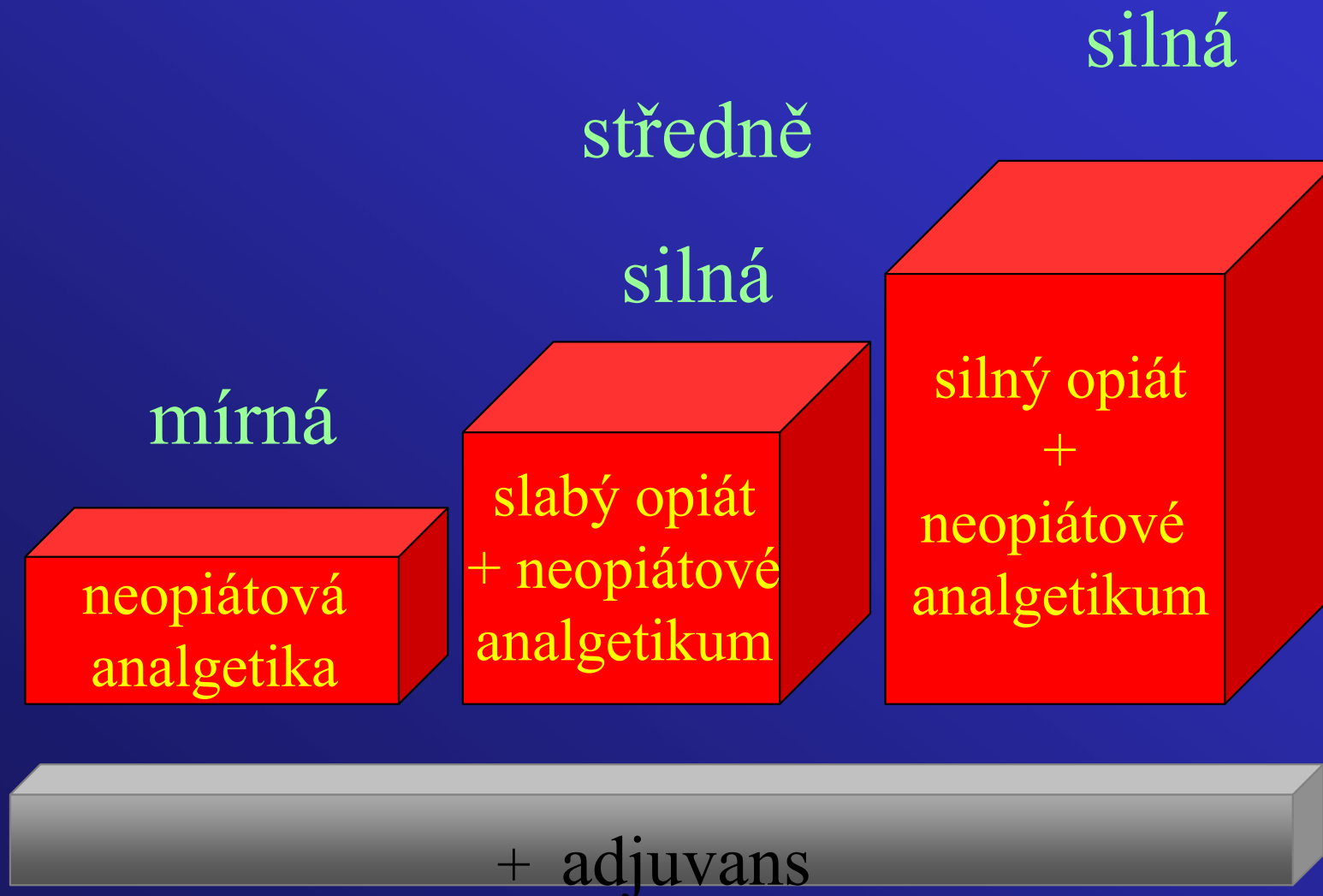
- **Nociceptorová – podráždění receptorů pro bolest (nocisenzorů)**
- **Neuropatická – prim. Poškození nervové tkáně**
- **Smíšená**
- **Psychogenní**

Analgetika je nezbytné podávat

- v dostatečném množství,
- dostatečně dlouho
- dostatečně často = v časových intervalech odpovídajících biologickému poločasu

WHO žebříček léčby bolesti

Obecné zásady farmakoterapie CHB

- **Volba analgetika:**
  - dle intenzity a charakteru bolesti
  - dle žebříčku WHO - zdola nahoru (step up)
  - neinvazivní podání - p.o., transdermální
(s postupným uvolňováním)
- **Podávání dle hodin**
- **Titrace proti bolesti** (nejnižší analget. účinná dávka)

Obecné zásady farmakoterapie CHB

- **Aditivní efekt:** *neopioidní + opioidní analgetika*
adjuvantní analgetika + analgetika
paracetamol + NSA
- **Individuální přístup** (výběr a dávky analgetika)
- **Monitoring** (účinnost a vedlejší účinky)
- **Záchranná medikace** (epizodická, průlomová b.)

Analgetika dle WHO - I. stupeň

Analgetika - antipyretika:

- paracetamol, ASA, pyrazolony

NSA (nesteroidní antiflogistika):

Neselektivní inhibitory COX

- ibuprofen (Ibalgin), diclofenac, naproxen, indometacin

Preferenční inhibitory COX II

- nimesulid (Coxtral), meloxicam (Recoxa)

Selektivní inhibitory COX II

- celecoxib (celebrex), parecoxib (Dynastat)

Mechanismus účinku nesteroidních antirevmatik

Kyselina arachidonová

Cyklooxygenáza

NSA

Prostaglandiny

Protizánětlivý účinek
Analgetický účinek
Nežádoucí účinky v
žaludku, ledvinách a
při srážení krve

Podpora ledvinných a
destičkových funkcí

Ochrana
žaludeční sliznice

Zánětlivá reakce a
bolest

Analgetika dle WHO

II. stupeň:

- kodein do 120 mg/d
- tramadol do 400 mg/d
- dihydrokodein (DHC) do 240mg/d
- buprenorfin (Transtec) ?

Analgetika dle WHO

III. stupeň: silné opioidy

- **morfin SR (MST Cont, Vendal, Slovalgin)**
- **fentanyl (Durogesic)**
- **oxykodon (Oxycontin)**
- **morfin IR (Sevredol)**

Adjuvantní léky v léčbě bolesti

- Léčba specifických algických syndromů
- Léčba vedlejších efektů a doprovodných syndromů.

Adjuvantní léky v léčbě bolesti

- **Laxativa a prokinetika**
- **antikonvulziva – neuropatická bolest**
- **antidepresiva I.-III. generace – neuropatická bolest**
- **kortikosteroidy – komprese nervových struktur a distenze serozních blan, pouzder**
- **bifosfonáty - osteolytické kostní metastázy**
- **psychotropní látky – anxieta, sedace**
- **antiemetika – zahájení léčby opioidy.**

www.pain.cz

www.poradnabolesti.cz